

(законів, постанов, указів і т ін.) перед їх прийняттям. Це призводить до того, що нормативно-правова база в Україні відстає від реальних потреб держави щодо протидії злочинам. Перспективи розвитку профілактики злочинів в Україні нерозривно пов'язані з економічними, соціальними, політичними явищами, які відбуваються в державі.

Таким чином, виходячи із державних завдань щодо забезпечення активної наступальної протидії злочинності, вдосконалення засобів і методів запобігання злочинам, аналізу існуючих проблем правового забезпечення діяльності оперативних підрозділів ОВС щодо попередження злочинів у бюджетній сфері економіки, назріла реальна необхідність прийняття відповідних відомчих нормативних актів.

Запровадження запропонованих шляхів вирішення проблемних питань, на нашу думку, значною мірою сприяло б декриміналізації економіки держави в її бюджетному секторі.

Законодавець має розуміти, що роль оперативної профілактики полягає не тільки в тому, що вона не допускає самого факту скоєння злочину, але й в тому, що вона запобігає настанню тих наслідків, що спричиняє кожний злочин.[6]

### Список використаних джерел:

1. Про Комплексну програму профілактики злочинності на 2001–2005 роки: Указ Президента України № 376/2000 від 25 грудня 2000 р. <<http://www.president.gov.ua>.
2. Дробот В.П. О процесуальних границях профілактики правонарушень // Вісник ЛІВС. – 2000. – № 3. – 264 с.
3. Про невідкладні додаткові заходи стосовно посилення боротьби з організованою злочинністю та корупцією: Указ Президента України від 06.02.2003 року № 84/2003 <<http://www.president.gov.ua>>.
4. Бандурка О.М. Оперативно-розшукова діяльність. Підручник. Ч. 1. – Х., 2002. – С. 289.
5. Постанова КМ від 20 грудня 2006 р. № 1767 «Про затвердження Комплексної програми профілактики правопорушень на 2007-2009 роки» <http://zakon1.ua>
6. Д.Й. Никифорчук, Ю.А. Сухарський, 2006 «Попередження злочинів підрозділами ДСБЕЗ як форма протидії протиправним проявам в бюджетній сфері економіки»

**Стрільців Олександр Михайлович**  
*начальник наукової лабораторії проблем  
боротьби з незаконним обігом наркотиків  
Київського національного університету  
внутрішніх справ, кандидат юридичних наук,  
старший науковий співробітник*

### Нормативне забезпечення міжвідомчого співробітництва у профілактиці наркоманії

За останні роки для нашої держави проблема поширення наркоманії, особливо серед неповнолітніх, набула ще більшого значення, оскільки мова йде про здоров'я нації та її інтелектуальний потенціал. Щорічно в нашій державі виявляється і береться на облік в середньому 30 тисяч наркозалежних осіб. Станом на 1 січня 2009 року на обліку в закладах охорони здоров'я перебувало з діагнозом «наркоманія» понад 96 тисяч хворих, з яких майже 4,5 тисяч – неповнолітні.

В умовах загострення наркотичної ситуації назріла гостра необхідність переглянути практику проведення профілактичних антинаркотичних заходів, адже реальне підвищення ефективності такої роботи тільки за рахунок зусиль вихователів, вчителів, лікарів, психологів, соціальних працівників не представляється можливим. Як свідчить практичний досвід антинаркотичної профілактичної роботи, у більшості регіонів належним чином не налагоджена міжвідомча координація діяльності зацікавлених органів виконавчої влади, місцевого самоврядування та громадськості оскільки не визначені їх функції у цьому напрямі. Таким чином, поширення розповсюдження наркоманії характеризується не тільки сукупністю різних по своєму роду чинників, але і відсутністю міжвідомчої взаємодії, що диктує вибір певних стратегій і реальних підходів у пошуках шляхів рішення проблеми наркоманії з використанням потенціалу зацікавлених структур виконавчої влади і органів місцевого самоврядування міст і районів області, а також громадських організацій.

Саме тому нами пропонується відновити та реорганізувати діяльність координаційних рад з питань профілактики та боротьби з наркоманією, створення яких були передбачені Національною програмою протидії зловживанню наркотичними засобами та їх незаконному обігу на 1994-1997 роки. Основною причиною, що призвела до недієздатності вказаних координаційних рад на той час, були слабкі позиції громадських організацій щодо контролю за їх діяльністю. Адже до складу рад входили, як правило, тільки представники різних структур органів виконавчої влади, де основну роль відігравали органи внутрішніх справ та охорони здоров'я.

Сьогодні ситуація змінилася, адже у кожному районі діє значна кількість громадських організацій, які мають необхідне фінансове забезпечення, кадровий потенціал, великий досвід антинаркотичної профілактики. Про те про необхідність функціонування таких координаційних засвідчує проведений аналіз діяльності окремих наглядових рад створених при підрозділах по боротьбі з незаконним обігом наркотиків органів внутрішніх справ. Встановлено, що наглядові ради не завжди спроможні впроваджувати елементи антинаркотичної профілактичної діяльності у регіоні, неефективно вирішують проблемні питання, які відносяться до компетенції органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, а не узгодженість дій у здійсненні антинаркотичної профілактичної роботи може нанести тільки шкоду.

Тому відновлення координаційних рад при органах виконавчої влади сприятиме комплексному вирішенню проблемних питань профілактики наркоманії, залучення до цього необхідних ресурсів.

З метою визначення структури та повноважень таких координаційних рад, врегулювання її діяльності, встановлення прав та обов'язків її голови та членів, порядку прийняття та виконання рішень, повинно бути затверджено положення про координаційну раду з питань профілактики та боротьби з наркоманією. Затверджуватись такий документ повинен головою органу місцевої виконавчої влади, що надасть змоги у подальшому вирішувати комплексні проблеми із залученням зацікавлених органів виконавчої влади, місцевого самоврядування та чисельних громадських організацій, спрямовувати та координувати розподіл наявних ресурсів на реалізацію відповідних проектів та контролювати виконання запланованого.

На наш погляд положення про координаційну раду з питань профілактики та боротьби з наркоманією не єдиний документ, який повинен регулювати суспільні відносини, які виникають під час здійснення міжвідомчої координації в проведенні профілактики наркоманії. Пропонується на рівні керівництва виконавчої влади регіону (району, міста) розробити та затвердити концепцію міжвідомчої взаємодії з організації профілактики наркоманії, яка повинна бути спрямована на створення міжвідомчих механізмів протидії розповсюдженню наркоманії і проведення загальної узгодженої антинаркотичної політики на території регіону. У такій концепції повинні бути сформовані форми та напрями антинаркотичної профілактичної діяльності органів, установ та громадських організацій, принципи і шляхи їх міжвідомчої взаємодії. Прийняття такої концепції з чітким розмежуванням функцій уповноважених осіб органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, їх структурних підрозділів, а також громадських організацій сприятиме покращанню ефективності у здійсненні антинаркотичної профілактичної роботи та посилення громадського контролю за цим напрямком.

Проте не завжди розробка зазначеної вище концепції може здійснитися із-за відсутності зацікавленості окремих підрозділів органів виконавчої влади. Тому з метою налагодження більш тісної співпраці між територіальним органом внутрішніх справ та громадськими організаціями пропонується підписання відповідної письмової угоди, у якій зазначаються проекти, які будуть впроваджуватись громадськими організаціями, а також права і обов'язки сторін. Так, предметом угоди можуть бути діяльність, спрямована на сприяння поширення послуг програм зменшення шкоди від немедичного вживання наркотиків; будівництва взаємовідносин на підставі рівності, чесного партнерства та захисту інтересів один одного; забезпечення захисту прав та законних інтересів уразливих верств населення.

В угоді також необхідно передбачити умови конфіденційності працівників громадських організацій під час роботи зі споживачами наркотиків. Зокрема сторонам забороняється використовувати як під час дії угоди, так і після припинення її дії, незалежно від підстав такого припинення, у власних інтересах або в інтересах інших осіб, будь-яку інформацію, що визнана конфіденційною за письмовим зверненням однієї із сторін. Не потребує такого звернення і визнається конфіденційною для цілей цієї угоди інформація, що стосується осіб, робіт, методів, знань, ідей, матеріалів, пов'язаних з діяльністю сторін, і яка не використовується публічно, у тому числі інформація щодо фінансового стану сторін та їх взаємовідносин з іншими фізичними та юридичними особами.

В угоді також зазначаються основні принципи взаємодії, зокрема поважання прав учасників угоди, обов'язкові консультації сторін при вирішенні проблемних питань тощо.

Відомча роз'єднаність і відсутність можливості впливу на наркоситуацію з боку окремих структур виконавчої влади і органів місцевого самоврядування вимагають розробки і

здійснення узгоджених дій. Міжвідомча координація в проведенні профілактики наркозалежності повинна стати основою цілеспрямованої протидії зловживанню наркотиками і їх незаконному обігу. Саме тому, нормативне забезпечення співробітництва органів виконавчої влади та громадських організацій у профілактиці наркоманії займає одне з значних місць, покликаних об'єднати зусилля всіх зацікавлених органів виконавчої влади, місцевого самоврядування та громадських організацій.

**Сюравчик Валерій Григорович**  
*старший науковий співробітник*  
*відділу організації наукової роботи*  
*Київського національного університету*  
*внутрішніх справ,*  
*кандидат юридичних наук, підполковник міліції*

### **Взаємодія правоохоронних органів із громадськістю і громадськими організаціями у запобіганні корисливим злочинам в аграрному секторі економіки України**

Аграрний сектор економіки України залишається однією з базових галузей нашої держави, тому є привабливою сферою вкладання злочинно здобутих капіталів, а також набуття у власність об'єктів агропромислового комплексу, що приватизуються. Запобігання корисливим злочинам у сільському господарстві та руйнування накопиченого в цій сфері економіки криміногенного потенціалу дали позитивні результати.

Згідно статистики Департаменту інформаційних технологій МВС України за матеріалами ДСБЕЗ у аграрному секторі економіки України в 2002 році було порушено 6327 кримінальних справ, 2003 р. – 6253, 2004 р. – 5382, 2005 р. – 4329, 2006 р. – 3594, 2007 р. – 2947. Також в агропромисловому секторі економіки у 2008 році виявлено 2534 злочини, що становить майже 7 % від усіх злочинів економічної спрямованості (38607) та 0,7 % від усіх зареєстрованих злочинів 384424 за 2008 рік. Якщо порівнювати криміногенну ситуацію в агропромисловому секторі економіки за 2001 та 2008 роки (7312 та 2372 злочинів відповідно), то можна констатувати зменшення рівня злочинності в даній сфері [1].

Але, незважаючи на дані статистики проблеми *аграрного сектору економіки* й нині є серйозними і вагомими для нашої держави та суспільства. Аналіз криміногенної ситуації свідчить, що тіньова економіка продовжує відчутно впливати на стан соціально-економічної ситуації в державі. Сьогодні з'являються нові схеми протиправної діяльності в агропромисловому комплексі, на ринку зерна, спирту, горілчаної продукції, що дає можливість «вимивати» кошти з прибуткових галузей, отримувати надприбутки певним колам осіб.

На тлі порівняної стабілізації злочинності в агропромисловому секторі економіки України криміногенна ситуація в окремих її регіонах залишається складною. Так, найбільша кількість злочинів в агропромисловому секторі економіки за 2008 рік спостерігається у Луганській (338), Одеській (247), Львівській (234), Херсонській (148), Вінницькій (147) та Хмельницькій областях [2].

У структурі злочинності в зазначеній сфері, як і в попередні роки, переважають злочини корисливо-майнової спрямованості.

Аналіз викритих злочинів свідчить, що переважна більшість їх вчиняється під час розпаювання землі та розподілі акцій підприємств переробної промисловості.

Так, у сфері приватизації за 2008 рік виявлено 2372 злочини, серед яких злочинів у сфері земельних відносин – 1571 (4 %). Також було виявлено 11 організованих злочинних угруповань, що вчиняли злочини в аграрному секторі економіки України [3].

Набули поширення випадки фактично насильницького заволодіння вирощеним зерном, сільськогосподарською технікою та грошовими коштами сільгосптоваровиробників представниками бізнесових структур, які постачали їм пально-мастильні матеріали в рахунок майбутнього врожаю. У разі неможливості розрахунків правопорушники нерідко вдаються до різноманітних методів вимагань із застосуванням сили та зброї. Мають місце і злочини, пов'язані з крадіжками врожаю, пально-мастильних матеріалів, засобів захисту рослин, розукомплектуванням сільськогосподарської техніки, зрошувальних систем сільськогосподарських підприємств, створених на засадах приватної власності

Нерідко власники сільськогосподарської продукції та керівники сільгосп підприємств потерпають від шахраїв. Використовуючи труднощі сільгосптоваровиробників щодо транспортування та реалізації зібраного врожаю, злочинці шляхом укладання різноманітних